

374766 - Harçlıklarda çocuklar arasında ayrımcılık yapmak

Soru

Ben 17 yaşındayım, annem ve babam bana harçlık olarak 200 lira verirler. Kardeşim 9 yaşında 100 lira alır. Kardeşimden fazla aldığım harçlık kardeşime zulüm sayılır mı?. Kardeşimle konuştuğumda bu ayrımcılığa razı olduğunu söyledi. Ancak buluğ çağına varmamış, onun rızası geçerli mi? Kardeşim büyüdüğünde aynı benim gibi harçlık aldığında eşitlik olur mu?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Birincisi:

Hibe gibi durumlarda çocuk nafakasında adalet vacip mi?

Çocuklara yapılan ödenek ve hibelerde adaletli olmak vaciptir. Zira Amir, Numan b. Beşir Radiyallahu anhuma’nın minberde iken şöyle dediğini rivayet eder: Babam bana bir miktar para verdi. Bunun üzerine Amrete bint Ravaha: Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem buna şahit olmadığı müddetçe ben razı olmam. Dedi. Bunun üzerine babam Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem’e gelerek Amrete bin Ravaha’dan olan oğluma şu kadar para hibe ettim. Rasulullah: “Diğer çocuklarına aynı miktarı verdin mi?” Diye sordu. Babam: Hayır. Rasulullah: “Allah’tan sakının ve çocuklarınız arasında adaletli olun” dedi. Bunun üzerine babam verdiğini geri aldı. Buhari/2587

Buhari’nin diğer rivayetinde 2650 “Beni zulme şahit ettirme” demiştir.

Nafaka ise her çocuğa ihtiyaç ve kifayete göre verilir. Büyük çocuğun nafakası küçük çocuğun nafakası gibi değildir. Üniversitede öğrenci olan ile ilkokul da eğitim gören çocuğun nafakası gibi değil. Evlilik çağına gelmiş ve evliliğe ihtiyaç duyan kişinin nafakası, baliğ olmayan çocuğuna

benzemez.

Şeyh bin Useymin Rahimehullah, Nafaka ile harçlık arasındaki farkı şöyle izah etmiştir:

Harçlık, miras payına göre verilmez. Bilakis harçlık ihtiyaca göre verilir. Ama nafaka konusunda adalet gereklidir. Kız çocuğu fakir, erkek çocuğu zengin ise; kıza nafaka verir aynı tutarsa erkeğe vermesi gerekmez. Çünkü burada ki nafakadan amaç ihtiyacı gidermektir. Çocuklar arasında nafaka konusunda adaletli olmak herkese ihtiyacını vermektir. Örnek: Bir çocuk okulda okuyor kalem, defter vb. okul masrafına ihtiyacı var. Diğeri ise daha büyük olmasına rağmen okul okumuyor. İkisine eşit masraf verilmesi gerekir mi?

Cevap: Vacip değildir. Çünkü adalet, herkese ihtiyacını vermektir.

Aynı şekilde erkek çocuk 100 liraya kıyafete ihtiyacı olur, kız çocuğu ise 1000 liralık küpeye ihtiyaç duyar. Burada nasıl adalet sağlanır?

Cevap: Buradaki adalet, erkek çocuğa 100 liraya kıyafet alması kız çocuğuna ise 1000 liralık küpe almasıdır.

Başka bir örnek: Birisi evliliğe ihtiyaç duyar diğeri ise ihtiyaç duymaz.

Cevap: Evlenmek isteyen evlilik ihtiyaçları giderilirken diğeri başka ihtiyaç doğrultusunda başka şeyler verilebilir.

Bazı kişiler evlilik çağına eren çocuklarını evlendirir ve evlilik çağına ermeyen diğer küçük çocuklara malının üçte birinden evlendirilmesine dair vasiyet yazar. Bu caiz değildir. Çünkü evlilik ihtiyacın giderilmesidir. Bu çocuklar ise evlilik çağına ermemişler. Onlara vasiyet haram olur. Hiçbir şekilde uygulanmaz. Varisler de bunu uygulamazlar ancak buluğ çağına ermiş biri ise mirastaki hakkına mukabil bir şekilde evlendirilebilir. (el Şerhulmumit 4/599)

Bunun üzerine şayet tüm harçlık nafaka olarak kabul edilir, yani okul araç gereçlerinin alımı için ise burada adalet aranmaz. Bilakis herkesin ihtiyacına göre nafakası verilir.

Şayet harçlık ihtiyaç fazlası ise adalet uygulanması gerekir.

Örnek: Yiyecek, içecek, kıyafet ve ulaşım ihtiyacı 150 lira tutar ve fazlası ikram ise, fazla olan 50 lirada adaletli olmak gerekir. Aynı tutarda kardeşine verilmesi gerekir. Tabiki ona verilen 100 lira sadece ihtiyaçlarını gideriyorsa.

Genel olarak harçlık, hibe değil nafaka olarak görülmektedir. Bu nedenle bir çocuktan diğer çocuğa göre farklılık göstermesinde sakınca yoktur.

İkincisi:

Harçlıkta farklılık olmasına rıza göstermenin sınırı nedir?

Daha az alan kişinin rızası olması şartıyla hibenin farklı verilmesi mubahtır. İzin ancak buluğ çağına ermiş olgun ve akıllı kişiden olur. Raşit, parasını doğru kullanan kimsedir.

Bunun tersi sefihtir. Çocuk, deli ve sefihin izni geçerli değildir.

ElKeşşaf el kina 4/310: Anne, baba vb. durumda olanlar; birine diğerinden fazla vermeleri akraba arasında kin ve nefreti doğurur ve akraba arasındaki bağı zedeler. Bu nedenle diğerlerinin izni olmadan harçlığı farklı vermesi durumda günah işlemiş olurlar.

Sonuç olarak buluğ çağına ermeyen küçük kardeşinizin izni geçerli değildir.

En iyisini Allah bilir.